

Prens Sabahaddin'in geride bıraktıkları...

77-507207

Doğumunda ebesine 100 altın lira bahşış verilen çocuk

Ana - Kız şimdi kıştan korkuyorlar: Odun yok, kömür yok, para da yok!.. — Prens'in refikası Hükümetten yardım bekliyor...

Prens Sabahaddin, damat Mahmut Celâleddin paşanın oğludur. Annesi Abdülmecid'in kızlarından ve ikinci Abdühamid'in kardeşlerinden Seniha Sultandır.

Bundan 48 yıl evveline döner de Seniha Sultanın Kuruçeşmedeki yahılarından bir hâtırayı canlandırarak olursak, Seniha Sultana çok yakın olan prens Sabahaddin'in oturduğu konakta bir kız çocuğu doğduğunu ve bu doğumu yapan ebeye Seniha Sultan tarafından bir kese içinde 100 tane altın liranın bahşış olarak verildiğini öğreniyoruz.

Kimdir bu kız?

Hâlen Lâlelide Güneş Kız Talebe Yurdunda, ufak tefek hizmetler için istihdam edilen cariye Letafet'in anlattığına göre bu çocuk, prens Sabahaddin'in kızı Fethiyedir.

Çengelköyünde annesi Tabinâk hanımefendi ile birlikte, harap bir ahşap evin tek odasında oturduğunu yazdığım [*] ve vapur parası bulamadığı için İstanbul'a inemediğini belirttiğim bayan Fethiye'nin bu doğum gününe ait hâtırayı anlatan Letafet:

«— O zaman yanlarında bulunduğum Seniha Sultan, diyor, oğlu prens Sabahaddin'i de, gelini Tabinâk hanımefendiyi de çok severdi. Fethiye doğduğu zaman Seniha Sultanın ebeye 100 altın lira bahşış verdiğini yakinen görmüşüm. Hiç bir şeyini ne oğlundan, ne de gelininden esirgerdi. Onlara bir çok mal mülk vermişti. «AKŞAM» da çıkan yazıları okudum da hayretlere düştüm. Onların Kuruçeşmede, Çamlıca-da, Kemerburgaz köyünde bir çok emlakleri vardı. Nasıl oluyor da şimdi bu ana - kız yardımı muhtaç vaziyeteler?»

Oturdukları tek odanın kirasını bile veremediklerini söylediğim zaman, onları pek iyi tanıyan Letafet'in gözleri yaşarmıştı.

«— Anlayamıyorum! dedi. Bu kadar mal ve mülke sahip olsunlar da şimdi bu vaziyete düşsünler!..»

Prens'in refikası anlatıyor

Bayan Letafet'in söylediklerini, Prens'in refikası Tabinâk hanımefendiye anlattığım zaman:

«— Bu işe, dedi, bizi tanyanlar da, tanımayanlar da hayret ediyorlar... Bu kadar mal ve mülkten sonra yardıma muhtaç vaziyete düşmemizin sebeplerini size kısaca izah edeyim: Doğrudur, bir çok emlakımız vardı. Fakat bunlara el konuldu. Açıkta bırakıldık... Nelerimiz mi vardı? Anlatayım: 1 — Kuruçeşme ile Ortaköy arasında şimdi kömür depoları yapılan sahada binamız ve arsamız, 2 — Pendikte geniş zeytinliklerimiz, 3 — Çamlıca'da Altuniza dede arazimiz, ki burada kayınvaldem Seniha Sultandan oğlu zevcim prens Sabahaddin'e intikal eden bir de köşkü-müz vardı, 4 — Kemerburgazda vâsi bir arazi... Hattâ Kemerburgaz köyü tamamen kayınpederim, yani Sabahaddin'in babası Mahmut Celâleddin paşaya aittir diyebilirim. Bunların hepsi elimizden alınarak bizler bu vaziyette bırakıldık. Hakkımızı arayamıyoruz. Bu hakkı aramak paraya vabestedir. İşlerimizi hüsnüniyetle takip edip edip bizleri bu sefaletten kurtaracak bir helâl süt emmiş ile karşılaşamıyoruz... Bakalım hükümeti hâzıra ne yapacak?.. Göz yaşları döke döke bekliyor, bekliyor, bekliyoruz...»

Yegâne tesellisi

Tabinâk hanımefendi bunları anlatırken ağlıyor, hasta olduğunu, ağlamanın büsbütün şesabını bozduğunu söylüyordu:

«— Fakat ne kadar gayret etsem göz yaşlarımı zaptedemiyorum. dedi. Bunca sene sonra karşınıza çıkan bir gazeteciye derdimi dökmek, bu teessürüm içinde ne de olsa beri biraz teselli eder.»

Hiçkırıkları ve dudaklarının titremesi konuşmasına mâni oluyordu. Annesinin pek üzgün olduğunu gören kızı Sethiye, derhal yerinden fırladı, az sonra yanımıza elinde bir ilaç şişesiyle dönerek annesine bir kaşık içirdi. Beş on dakika sonra geniş bir nefes alan Tabinâk hanımefendi, kalbinden rahatsız olduğunu, mevzu üzerinde konuşup haksızlıklara uğradıklarını hatırlayınca büsbütün rahatsızlaştığını söyliyerek özür diledi.

«— Öyle haksızlıklara uğradık ki, dedi, Kuruçeşmedeki emlakimizden peş para kira alamadık.»

— Üzülmeysin hanımefendi! Yanlış hesap Bağdattan döner derler. Hükümetin işiniz üzerinde meşgul olacağını tahmin ederim. Ümitsiz olmayın... diyerek teselliye çalıştım. Fakat mümkün mü...

Prens Sabahaddin'in refikası Tabinâk hanımefendi

«— O zaman yanlarında bulunduğum Seniha Sultan, diyor, oğlu prens Sabahaddin'i de, gelini Tabinâk hanımefendiyi de çok severdi. Fethiye doğduğu zaman Seniha Sultanın ebeye 100 altın lira bahşış verdiğini yakinen görmüşüm. Hiç bir şeyini ne oğlundan, ne de gelininden esirgerdi. Onlara bir çok mal mülk vermişti. «AKŞAM» da çıkan yazıları okudum da hayretlere düştüm. Onların Kuruçeşmede, Çamlıca-da, Kemerburgaz köyünde bir çok emlakleri vardı. Nasıl oluyor da şimdi bu ana - kız yardımı muhtaç vaziyeteler?»

Oturdukları tek odanın kirasını bile veremediklerini söylediğim zaman, onları pek iyi tanıyan Letafet'in gözleri yaşarmıştı.

«— Anlayamıyorum! dedi. Bu kadar mal ve mülke sahip olsunlar da şimdi bu vaziyete düşsünler!..»

Prens'in refikası anlatıyor

Bayan Letafet'in söylediklerini, Prens'in refikası Tabinâk hanımefendiye anlattığım zaman:

«— Bu işe, dedi, bizi tanyanlar da, tanımayanlar da hayret ediyorlar... Bu kadar mal ve mülkten sonra yardıma muhtaç vaziyete düşmemizin sebeplerini size kısaca izah edeyim: Doğrudur, bir çok emlakımız vardı. Fakat bunlara el konuldu. Açıkta bırakıldık... Nelerimiz mi vardı? Anlatayım: 1 — Kuruçeşme ile Ortaköy arasında şimdi kömür depoları yapılan sahada binamız ve arsamız, 2 — Pendikte geniş zeytinliklerimiz, 3 — Çamlıca'da Altuniza dede arazimiz, ki burada kayınvaldem Seniha Sultandan oğlu zevcim prens Sabahaddin'e intikal eden bir de köşkü-müz vardı, 4 — Kemerburgazda vâsi bir arazi... Hattâ Kemerburgaz köyü tamamen kayınpederim, yani Sabahaddin'in babası Mahmut Celâleddin paşaya aittir diyebilirim. Bunların hepsi elimizden alınarak bizler bu vaziyette bırakıldık. Hakkımızı arayamıyoruz. Bu hakkı aramak paraya vabestedir. İşlerimizi hüsnüniyetle takip edip edip bizleri bu sefaletten kurtaracak bir helâl süt emmiş ile karşılaşamıyoruz... Bakalım hükümeti hâzıra ne yapacak?.. Göz yaşları döke döke bekliyor, bekliyor, bekliyoruz...»

Yegâne tesellisi

Tabinâk hanımefendi bunları anlatırken ağlıyor, hasta olduğunu, ağlamanın büsbütün şesabını bozduğunu söylüyordu:

«— Fakat ne kadar gayret etsem göz yaşlarımı zaptedemiyorum. dedi. Bunca sene sonra karşınıza çıkan bir gazeteciye derdimi dökmek, bu teessürüm içinde ne de olsa beri biraz teselli eder.»

Hiçkırıkları ve dudaklarının titremesi konuşmasına mâni oluyordu. Annesinin pek üzgün olduğunu gören kızı Sethiye, derhal yerinden fırladı, az sonra yanımıza elinde bir ilaç şişesiyle dönerek annesine bir kaşık içirdi. Beş on dakika sonra geniş bir nefes alan Tabinâk hanımefendi, kalbinden rahatsız olduğunu, mevzu üzerinde konuşup haksızlıklara uğradıklarını hatırlayınca büsbütün rahatsızlaştığını söyliyerek özür diledi.

«— Öyle haksızlıklara uğradık ki, dedi, Kuruçeşmedeki emlakimizden peş para kira alamadık.»

— Üzülmeysin hanımefendi! Yanlış hesap Bağdattan döner derler. Hükümetin işiniz üzerinde meşgul olacağını tahmin ederim. Ümitsiz olmayın... diyerek teselliye çalıştım. Fakat mümkün mü...

kat bu çalışmam ancak 1944'ten 1947'ye kadar devam etti. Şirketin tasfiyesi üzerine açıkta kaldım. Bundan sonra iş için başvurmadık yer bırakmadım amma, iş yok...»

— Peki ne ile geçiniyorsunuz? Para nereden buluyorsunuz?

Gözleri doldu, rengi sarardı:

«— Babamın, dedi, çok yakın dostlarından bir zat bize her ay 125 lira gönderiyor. İşte ana - kız bu 125 lira ile geçinmeğe gayret ediyoruz. Üst baş yemek ve kira... İki nüfus için bu kardanlık paranın kâfi gelmeyeceği muhakkak... 7 aylık oda kiramızı da veremedik. Ne yapacağımızı şaşırarak, hükümete müracaata karar verdik ve müracaat ettik. Bakalım ne olacak?»

Annesi Tabinâk hanımefendi ilâve etti:

«— Haksızlıklara uğradık, malımız ve mülkümüzden olduk, Ne olduysa oldu. Ben artık hükümetten sadece küçücük bir ev, geçecek kadar da para istiyorum. Üst tarafı için sağlık olsun deyip geçiyorum. Bu evi de bana mülküm olarak vermesinler. Ölünceye kadar oturayım, sobamı yakıp şu ihtiyar halimde ısınayım. Öldükten sonra da ev, yine hükümetin olsun... Prens Sabahaddin gibi, bu memleketin tealisini uğruna bütün servet ve saadetini veren bir adam için bu talebimin çok görülmiyeceğini umarım...»

Müsaadelerini rica edip ayrılırken onları, yaklaşan kışın korkusu içinde bıraktığının farkında idim. Odun yok, kömür yok, para da yok...

Cemaleddin BİLDİK

Prens'in cenazesi

Tabinâk hanımefendi, avucunda tuttuğunu ve göz yaşlarıyla ıslak bir hale geldiğini gördüğüm mendilinin ucunu büküyordu. Asabı gerilmiş ve derin bir düşünceye dalmıştı. Bu sırada kızı bayan Fethiye:

«— Babam, dedi, şayet dış memleketlerde ölürse cenazesinin behemehal Türk toprağına getirilerek gömülmesini vasiyet etmişti. Nihayet 30 haziran 1948 de, İsviçrenin Kolombiya köyünde gözlerini hayata kapadı. Cenazesinin nakli ve vasiyeti mucibince Türk toprağına gömülmesini temin yolunda başvurmadık makam bırakmadım. Fakat her taraftan menfi cevap aldım.»

Anlaşıyor ki ana - kızın teessürü yalnız mal ve mülklerine el konmuş olmasından ileri gelmiyor, cenazenin İstanbul'a nakli hususunda hiç bir makamdaki kolaylık görememiş olmaları da bu teessüre inzilam ediyordu. Şimdi her şeyi hükümetten bekliyorlar. Büyük Millet Meclisine gönderdikleri arzuhalin nazarı dikkate alınacağını umarak teselli buluyorlar.

Ayda kaç lira ile geçiniyorlar

Bayan Fethiye'nin Fransızcası ve İngilizcesi ana lisansı kadar kuvvetli... Her hangi bir şirkette veya resmi dairede çalışabilirdi diye düşünerek sordum.

«— Babamın ismini, dedi, şerefli bir şekilde muhafaza için İstanbul'da bir şirkette teknik mütercim olarak çalıştım. Fa-

[*] — Bu yazılar 17 ve 18 Eylül 1950 tarihli AKŞAM'da çıkmıştır.

